

Od plesne udruge do organizma: analiza uzorka društvenog uređenja kroz tri oblika sustava

---

Pinezić, Pavla

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:001692>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Pavla Pinezić

**Od plesne udruge do organizma: analiza uzorka
društvenog uređenja kroz tri oblika sustava**

(ZAVRŠNI RAD)

Rijeka, 2020.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kulturalne studije

Pavla Pinezić

0009081252

Od plesne udruge do organizma: analiza uzorka
društvenog uređenja kroz tri oblika sustava

ZAVRŠNI RAD

Preddiplomski studij kulturologije

Mentor: dr.sc.doc. Sanja Puljar D'Alessio

Rijeka, 24. kolovoza 2020

SAŽETAK

U ovom radu baviti ću se analizom uzorka uređenja društvenih skupina na temelju tri primjera. Započet ću s objašnjenjem pojmova udruga te antropologija kako bi moji daljnji postupci bili jasniji. Zatim ću predstaviti plesnu udrugu RiDance i njezina postignuća kao primjer udruge o kojoj ću nadalje govoriti. Međutim, smatram da samo prezentiranje udruge kao takve nije dovoljno kako bih opisala način na koji ona djeluje, stoga ću kroz pojam kulturne politike prikazati jedan produkt udruge o kojoj govorim te na taj način dublje prikazati proces stvaranja projekta, a samim time i rad udruge. Nadalje, kako bih još detaljnije provukla navedenu udrugu kroz različite aspekte analize, provest ću intervju u kojem ispitati plesače o njihovom odnosu prema plesu općenito, ali i udruzi. Zatim ću ključne riječi iz navedenog intervjua povezati s drugom točkom mog proučavanja, a to je religija te zaključiti da postoje sličnosti kada ih na taj način promatramo. Kako bih to potvrdila, iznijet ću definiciju pojma religija te kako bih stavila pojam udruge i religije na „zajednički nazivnik“, provući ću plesnu udrugu RiDance kroz sedam dimenzija religije prema Ninianu Smartu (1989.). Zaključno tome, primijetit ću da postoji sličnost s trećim predmetom proučavanja, organizmom, te ću nakon objašnjenja samog pojma i njegovog djelovanja provući rad organizma kroz istih sedam dimenzija kao metaforu za analizu društvenih institucija.

KLJUČNE RIJEČI

Društvo, uređenje, udruga, antropologija, plesna udruga RiDance, kulturna politika, intervju, zajednica, religija, sedam dimenzija religije, organizam.

UVOD

Ponukana današnjim načinom života te interesom za proučavanje društva i zajednice, odlučila sam se u ovom radu baviti analizom triju odrednica ljudskog života te u njima pronaći sličnosti. Odrednice koje sam odabrala su sam čovjekov organizam, udruga te religija. Razlog zbog kojeg sam odabrala upravo ove predmete proučavanja jest taj što smatram da su dobar primjer za dokazivanje moje teze, a to je da se ponašanje čovjeka unutar neke manje zajednice (udruga) te unutar zajednice koja je rasprostranjena po cijelom svijetu (religija) može objasniti kroz metaforu organizma, odnosno, funkcioniranje čovjekovog tijela i procesa koji se u njemu događaju. Naime, smatram da je uređenost ljudskih zajednica „upisana“ u onome što je biološko u nama te da se iz ovih predmeta proučavanja može istaknuti uzorak koji možemo primijeniti na gotovo svaki aspekt ljudskog društvenog života i uređenja. Kao primjer udruge, uzela sam plesnu udrugu RiDance, s obzirom na to da sam članica iste već petnaest godina te sam samim time i upoznata s načinom rada i uređenjem udruge čime ona postaje pogodan primjer za dokazivanje moje teze. Za primjer veće zajednice odabrala sam religiju općenito, s naglaskom na kršćanstvo, s obzirom na to da je to jedna od rijetkih zajednica koja je rasprostranjena po cijelom svijetu te unutar koje možemo jasno razabrati ideologiju i sustav te način rada. Smatram da je naglasak na kršćanstvo neizbježan s obzirom na to da je zaista najzastupljenija religija, ali moram naglasiti i činjenicu da sam odrasla u kršćanskoj obitelji te da sam odgojena na kršćanski način pa ću te spoznaje koristiti kako bih analizirala ono što znam i time također potvrdila tezu. Kako bih povezala te dvije zajednice, prvo ću objasniti način rada udruge na jednom projektu kroz kulturnu politiku jer smatram da je to nužno kako bih istaknula neke fenomene u tom procesu koje možemo primijetiti i kod organizma i kod religije. Zatim ću tu istu udrugu provući kroz sedam dimenzija religije prema N. Smartu (1989.) te time ukazati na sličnosti unutar te dvije zajednice. Zaključno tome, usporedit ću organizam s tih istih sedam dimenzija koje ću koristiti kao poveznicu između ove tri odrednice s ciljem da, koristeći metaforu organizma, analiziram institucije religije i udruge. Prema W.J. Mitchellu (2006.), živimo u vizualnom svijetu te većinu informacija primamo putem slika. Također, autor pridaje veliku važnost samo-referencijalnosti, odnosno, samo-analitičnosti za što govori da je središnji problem modernističke i postmodernističke estetike. Gilian Rose u svojem djelu pod nazivom „Visual Methodologies“ (2016.) opisuje pojam „kulturalnog obrata“ koji označava kulturu kao krucijalno sredstvo po kojem se shvaćaju društveni procesi, identiteti, promjene i konflikti, a ono vizualno se stavlja u središte stvaranja kulturne konstrukcije društvenog

života u suvremenim Zapadnim društvima. Najveći dio značenja prenosi se upravo putem vizualnih slika, stoga ću ih koristiti u ovom radu kako bih što detaljnije prikazala ono o čemu govorim. Vizualnim u antropologiji bave se M. Banks i H. Morphy u svom djelu „Rethinking visual Anthropology“ (1997.) u kojem govore kako je vizualna antropologija zapravo alat za prezentaciju i same antropologije. Gledajući na vizualno kao na metaforu, povezuju ga s antropologijom umjetnosti, medija i materijalne kulture, ali i s lingvističkom antropologijom te antropologijom religije. Samim time, vizualna antropologija postaje dio prakse postmodernizma, ali isto tako i novostvoreni fokus metodološke i teorijske energije. Dva glavna interesa Banksa i Morphyja su izgradnja vizualnih sustava značenja od strane antropologa, ali i kulturnih sudionika te različiti načini „gledanja“ koji se mogu povezati s različitim pogledima različitih zajednica. Imajući na umu na koji način vizualno utječe na naše poimanje općenito, u svom radu prilagat ću slike za koje smatram da su od velike važnosti, ponukana time da nekada slike govore više od riječi. Slike koje ću prilagati prikazuju udruhu kojom se bavim te segmente njenog rada, te s obzirom da se radi o plesnoj udruzi, upotpunjuju sliku koju želim prikazati.

RAZRADA

1. Udruga

Kako se u Hrvatskoj enciklopediji iznosi udruga kao pojam označava svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih i pravnih osoba. Te se osobe udružuju u udruge radi zaštite nekih zajedničkih vrijednosti, interesa i ciljeva koji mogu neovisno varirati. Najčešće, kada govorimo o udrugama, govorimo o institucijama koje su alati u provedbi raznih projekata radi ekoloških, humanitarnih, kulturnih, nacionalnih, socijalnih, znanstvenih i drugih uvjerenja i ciljeva. Kultura, kao cjelokupno društveno nasljeđe, obuhvaća, kao jednu od svojih sastavnica, i forme umjetničkog izražavanja među kojima možemo naći i ples¹. Kao i svaki drugi oblik zajednice, možemo primijetiti određene oblike ponašanja i hijerarhije unutar udruge kao takve. Prema tome, kako bih bolje predstavila problematiku o kojoj govorim, smatram da je važno udruhu sagledati s više različitih aspekata, a jedno od njih je i antropološki.

2. Antropologija

Prema Hrvatskoj enciklopediji antropologija (antropo- + -logija) je znanost koja proučava čovjekovu povijesnu i geografsku rasprostranjenost, na koji način je njegov biološki i duševni razvoj oblikovan, njegove međudnose te način na koji su uređene različite društvene zajednice i njihove kulturne i društvene fenomene. Osim čovjeka, proučava i njemu slična bića, od njegovih najranijih evolutivnih oblika, pa samim time obuhvaća i čovjekove najbliže „srodnike“ iz životinjskog svijeta, a to su čovjekoliki majmuni. Antropologiju kao pojam prvi je opisao Magnus Hundt (1501.) , a O. Casman (1594.) i J. Sperling (1594.) prvi su govorili o različitim vrstama antropologije, Casman (1656.) o psihološkoj antropologiji, a Sperling (1656.) o prirodnoznanstvenoj.

Međutim, interes za čovjekovo ponašanje počinje još u vrijeme Antike, pa se tako u Bibliji mogu naći mnoga antropološka opažanja različitih naroda i načina na koji se ponašaju, ali i usporedbe raznih religija i mitova. Također, antički mislioci kao što su Hipokrat, Sokrat, Platon i Aristotel analiziraju utjecaj okoline na čovjeka i na koji način se čovjek upisuje u okvir životinjskog svijeta.

---

¹ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=62965>

Do pojave prve biološke revolucije, odnosno, primjene eksperimenta, filozofija „Zapada“ održavala je ono što je imalo utjecaja na kasniji razvoj antropoloških spoznaja, a to su regionalizam i etnocentrizam.

Nemjerljiv doprinos u osmišljavanju onog filozofskog i društvenog u antropologiji, odnosno, filozofskoj antropologiji, pružaju ideje A. N. C. Condorceta (1743 – 94). Rasprave o objašnjavanju podrijetla ljudi između onih koji zagovaraju jedinstveno podrijetlo ljudi, to jest „monogenista“ i onih koji zagovaraju da se podrijetlo ljudskih razlika proteže još od samih početaka, to jest „poligenista“, datiraju još od doba renesanse. Prirodnoznanstveni načini u proučavanju ljudske vrste više nisu jedini, već se pojavljuju i drugi koji su temeljeni na proučavanju različitih obrazaca kulture. Za razvoj antropologije kao društvene i humanističke znanosti, važni su pojmovi „evolucionizam“ i „difuzionizam“, a ono što ih određuje su literatura i terenski rad. Literatura kao odrednica evolucionizma te rad na terenu kao odrednica difuzionizma omogućili su uočavanje i utvrđivanje različitosti, ali i sličnosti među njima. Iz toga proizlazi da se sukobljavaju mišljenja od kojih jedni smatraju da je čovjek jedinstven i ima istovjetnu evoluciju društva, a drugi izdvajaju da postoji drugačiji razvoj različitih kultura. Smatra se da su društvene razlike današnjice samo privremene te da sva ljudska društva prolaze iste faze evolucije.²

3. RiDance

RiDance je plesna sekcija koja od 1997. godine djeluje pri Domu mladih Rijeka, a njihovu uspješnu suradnju nastavljaju i 2004. godine kada prelazi u samostalnu plesnu udrugu „RiDance“. Ono što je glavna odrednica ove udruge i njezin osnovni cilj je razvoj plesa i plesne kulture, ali i poticanje mašte i kreativnog stvaralaštva djece i mladih.

Plesni temelj udruge bazira se na usvajanju latino-američkih i standardnih plesova kao što su engleski valcer, tango, bečki valcer, slowfox te quickstep, ali i samba, cha-cha, rumba, paso doble i jive. Uz to koriste se i elementi klasičnog i modernog baleta te show dancea.

RiDance prilagodio je svoj rad najviše djeci predškolskog i školskog uzrasta te su na temelju toga, ali njihovim plesnim sposobnostima i interesu, razvrstani u grupe u kojima je rad usmjeren na

---

² <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=3192>

savladavanje plesnih figura, ali i njihovog tehničkog usavršavanja kako bi se određeni elementi mogli uvrstiti u plesne koreografije za nastupe, natjecanja i predstave.

Također, od svojih je početaka članica Hrvatskog sabora kulture, krovne organizacije kulturno – umjetničkog amaterizma u Hrvatskoj. Uz to godišnje sudjeluje na susretima hrvatskih plesnih ansambala, ali i na plesnim seminarima te dobiva odlične kritike stručnog tima. 2010., 2011., 2012., 2015. i 2016. godine proglašena je najboljom amaterskom skupinom te joj je to omogućilo da prezentira svoj rad u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog u Zagrebu te u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, a pozvana je i da predstavi hrvatski plesni amaterizam u Češkoj.

I PLESNA UDRUGA RIDANCE: Hrvatski sabor kulture

2 PLESNA UDRUGA RIDANCE: Hrvatski sabor kulture

3 PLESNA UDRUGA RIDANCE: Hrvatski sabor kulture; predaja nagrade za najbolju izvedbu

Zbog svog uspjeha povazni su da sudjeluju u dokumentarnoj emisiji pod nazivom „Oni to rade iz ljubavi“ u režiji Anđelka Hundića koja je posvećena kulturno-umjetničkom amaterizmu u Hrvatskoj.

Osnivači RiDancea su Dolores Bugarin (profesor psihologije) i Valter Hrabar (ing.) koji su ujedno i bivši trostruki prvaci u Republici Hrvatskoj u kategoriji standardnih plesova te su sudjelovali na mnogim pozivnim i međunarodnim natjecanjima. Nakon završene sportske karijere, koju su obilježili sudjelovanjem na europskim i svjetskim prvenstvima u standardnim plesovima te titulom nositelja internacionalnog razreda sportskog plesa, posvetili su se radu s djecom i mladeži kako bi svoje znanje i iskustvo prenijeli na mlađe generacije.

Danas, na čelu udruge je i dalje Dolores Bugarin, međutim, svoje ideje ostvaruje putem umjetničkog tima te time omogućuje članovima istog da se kreativno ostvaruju. Umjetnički tim broji šest članica, a to su dvije magistricе kulturologije, Larisa Štefančić i Andrea Šikljan, studentica kulturologije, ja, Pavla Pinezić, učiteljica razredne nastave Martina Laginja, studentica fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Paola Mužić te magistrica fizioterapije Hela Žuljević.

Kao i druge, ova je udruga primjer jedne od zajednica konstruirane u društvu koje nas okružuje, a samu zajednicu određuje jedna ili nekoliko skupina ljudi međusobno povezanih radom i drugim aktivnostima i/ili zajedničkim interesima te simbolima kolektivne pripadnosti. Kako se navodi u Hrvatskoj enciklopediji u užem i najstarijem značenju, zajednica je skupina ljudi koja živi na nekom geografskom području i čiji se članovi međusobno poznaju. Najdugotrajniji je i najmirniji društveni oblik čovječanstva prvobitna zajednica, koja se zasnivala na ekonomskoj samodostatnosti i prirodnoj razmjeni s drugim zajednicama. Zbog dinamike suvremenoga razvoja društvo se, s jedne strane, sve više udaljava od uzora (tradicionalne) zajednice³, a s druge, pronalazi različite zamjene u obliku povremenih okupljanja građana na temelju etničke, vjerske ili zavičajne pripadnosti ili prijateljskih mreža. Međutim, u svim tim slučajevima motivi međusobnoga druženja često se miješaju s motivima instrumentalnoga karaktera, političkim ili ekonomskim.⁴

---

³ Pod pojmom „tradicionalna zajednica“ podrazumijevam prvobitnu zajednicu koja se zasnivala na ekonomskoj samodostatnosti i prirodnoj razmjeni s drugim zajednicama

⁴ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66736>

Upravo te motive političkog i ekonomskom možemo pronaći kada na jedan projekt neke zajednice, u ovom slučaju plesne udruge, pogledamo iz perspektive kulturne politike.

4. Kulturna politika

Jim McGuigan u svom djelu „Rethinking Cultural Policy“ (2004.) govori kako pojam kulturne politike označava vladine akcije, zakone i programe koji reguliraju, štite, ohrabruju i podržavaju financijski ili na neki drugi način, aktivnosti povezane uz umjetnost i kreativne sektore kao što su slikanje, skulpture, muzika, ples, literatura i film, kao i kulture koje vrše aktivnosti vezane uz jezik, nasljedstvo i raznolikost. Također, uključuje vladine strategije i aktivnosti koje promoviraju proizvodnju, marketing te širenje i konzumiranje umjetnosti.

Plesna predstava „Čipka“ udruge RiDance kulturni je događaj premijerno prikazan prvi puta 18.07.2019. godine u sklopu manifestacije „Ljeto na gradini“ na prostoru Trsatske gradine. Međutim, ideja za isti projekt nastala je tri godine ranije od strane umjetničkog tima plesne udruge RiDance u želji za prikazivanjem narodnih običaja i primorskog kraja putem plesne umjetnosti. Predstava sadrži dvadeset i tri plesača koji kroz jedanaest točaka prikazuju isječke jednog dana unutar uobičajenog primorskog sela. Unutar sat vremena, pratimo plesače od jutra i jutarnjeg odlaska na placu, preko obiteljskog ručka, obiteljskog druženja i seoskih drama, do molitve prije sna i zahvale za blagodati koje su nam dane.

Unutar tri godine realizirali su se dijelovi projekta od početne ideje do samog nastupa. Prvi stadij realizacije bio je odabir muzike te slaganje iste u određeni poredak kako bi percepcija publike prema događaju ostala onakva kakva je zamišljena od strane organizacijskog tima. S obzirom na to da se radi o plesnoj predstavi, glazba igra veliku ulogu u ostvarivanju ovakvog sadržaja. Drugi stadij sadržava stvaranje koreografije te time i dodjeljivanje uloga plesačima kako bi se što prije adaptirali na priču. Treći stadij sadržava ubacivanje tekstova, pjevanja ili sličnih popratnih umjetnosti kojima se zaokružuje priča te služe kao svojevrsno objašnjenje za plesne pokrete koji im prethode ili slijede nakon njih. Nakon navedenih tri stadija, koji se još uvijek nalaze u teorijskom stadiju realizacije, dolazimo do četvrtog stadija, a to je praktični dio: ono što je zamišljeno, prenosi se u praksu, uče se tekstovi i koreografije, vježba se mjesecima radi ujednačenosti i osjećaja sigurnosti kojeg plesač mora imati kada nešto izvodi. Također, radi se na emocijama koje se žele prikazati unutar jedne takve predstave te se istražuje za koji glazbeni broj

i na koji način bi određena emocija trebala biti prikazana. Zadnji stadij u pripremi predstave je izrada rekvizita i kostima. S obzirom na to da se radi o plesnoj udruzi koja nije financirana od grada Rijeke, izrada kostima i rekvizita posao je koji obavlja umjetnički tim. Za plesnu predstavu „Čipka“, materijal potreban za izradu kostima kupljen je od strane udruge te je šivan od strane Dolores Bugarin, a nakon toga ručno oslikan od strane mene, Pavle Pinezić. Dakle, svaki kostim je jedinstven i ručno rađen. Rekviziti za ovu predstavu pronalaze se u domovima plesača, s obzirom na to da se radi o kućnim pomagalicama kao što su zdjela za juhu, vrč za vino, kuhača i tome slično. Tekst kojim se služi u predstavi također je napisan od strane umjetničkog tima, točnije Andree Šikljan. Time se smanjuje budžet potreban za realizaciju predstave, ali i daje se prilika umjetničkom timu za kreativno ostvarivanje u onome u čemu se osjećaju najsigurnije.

4 TRSATSKA GRADINA: početak plesne predstave "Čipka"

Kao što je već rečeno, predstava je premijerno prikazana 18.07.2019. godine u sklopu manifestacije „Ljeto na gradini“. Ulaznice za predstavu bile su dostupne za kupnju na Trsatskoj

gradini po cijeni od 40 kuna, a na dan predstave 50 kuna. S obzirom na prostor gradine, moglo se prodati najviše 400 karata, što se i realiziralo. Medijska pratnja dobila se od Novog lista, ali i od KanalaRi, portala Moja Rijeka te Fiuman. Projekt se prikazao u najboljem mogućem svijetlu te je od publike dobio gromoglasan pljesak i riječi hvale. Također, ukazale su se prilike da se ista predstava pokaže ponovo na drugim lokacijama od kojih su se neke do sada i ostvarile. Plesna predstava „Čipka“ ponovila se na gradini u Driveniku u sklopu Vinodolskih ljetnih večeri te je revijalno otvorila trideseto okupljanje amaterskih plesnih skupna na Hrvatskom saboru kulture u Velikoj Gorici. Uz to, segmenti predstave obogatili su 30 godina knjižnice u Kostreni te ponude rastu za iduću godinu.

5 LJETO NA GRADINI : plesna predstava "Čipka", medijska pratnja

6 LJE TO NA GRADINI: plesna predstava "Čipka", medijska pratnja

Stvaranje projekta dugotrajan je i iscrpan proces, ali je isto tako savršena prilika za kreativno stvaranje u segmentima u kojima se osjećamo najugodnije. Kao članica udruge i umjetničkog tima te jedna od izvođačica ove predstave, mogu reći da iza rezultata uistinu stoji naporan rad, ali i složenost, međusobno poštivanje i otvorenost prema novim idejama. Kako sam već navela, prema McGuiganu (2004.) kulturna politika označava vladine akcije, zakone i programe koji reguliraju, štite, ohrabruju i podržavaju financijski ili na neki drugi način, aktivnosti povezane uz umjetnost i kreativne sektore kao što su slikanje, skulpture, muzika, ples, literatura i film, kao i kulture koje vrše aktivnosti vezane uz jezik, nasljedstvo i raznolikost. S obzirom na to da ova predstava govori o nasljedstvu, a ispričana je plesom smatram da je dobar primjer kulturne politike. Pojam kulturne politike proizlazi iz poimanja kulture koje je stvoreno kao odgovor na socijalne situacije koje nas

okružuju, zato Kevin Mulcahy (2016.) za kulturu kaže da je način življenja, odnosno, proces kojim bivamo educiraniji, osvješteniji i civiliziraniji. Zapravo, kultura sugerira proces namjernog i sustavnog stjecanja intelektualnog senzibiliteta. Kulturna politika postaje alat kojim kultura dobiva mogućnost izvedbe. Ova predstava je dobar primjer kulturne politike ne samo iz razloga što je program koji podržava aktivnost vezanu uz muziku i ples, već zato i što njen sadržaj prikazuje način života, ali i kulturu kroz umjetnost i učenje. Također, kulturna politika pod sobom podrazumijeva i institucije kao što su muzeji, galerije, knjižnice, kazališta i slično, te samim time i mjesto izvedbe plesne predstave „Čipka“ što je Trsatska gradina, ali i Dvorana Galežnica, odnosno, Dom kulture u Velikoj Gorici te na gradini u Driveniku čini ovu predstavu dobrim primjerom kulturne politike.

7 PLESAČI UDRUGE RIDANCE: plesna postava plesne predstave "Čipka"

8 PLESNA PREDSTAVA "ČIPKA"

5. Intervju

Osim prožimanja projekta kroz kulturnu politiku, smatram da je važno ples i plesne produkte pogledati iz perspektive plesača kako bi istaknuli sličnosti koje bi ova udruga mogla imati s religijom. Ovakvo, više, značenje plesa proizlazi još od drevnih vremena i prvih civilizacija gdje je ta umjetnost ritmom, muzikom i pjevanjem, pokretu davala element duše. Kao, na primjer, kultura plesa u Kini tzv. Tai Chi Chuan. To je spoj blagog pokreta i unutarnjeg mira tj. vještina specifičnih pokreta koja dovodi do jedinstva i ravnoteže uma i tijela (Dizarević N., 1999.) Dakle, ples ne pomaže samo na fizičkoj razni (razvitku kondicije), već pospješuje i smireno društveno stanje te osjećaj zadovoljstva. Također, pogledamo li plemena, ples je služi za štovanje bogova, rituale pridonosenja žrtve, slavlje, prizivanje kiše i slično. Općenito, služi kao vrsta komunikacije. U našem su narodu tradicionalni plesovi, koji su se sačuvali kroz djelovanje brojnih

folklornih društava, imali ulogu okupljanja zajednice prigodom važnijih događaja, primjerice vjenčanja. Upravo su plesom pridavali važnost i značaj takvim događajima. U vremenima prije moderne tehnologije, filma, televizije i ostalih medija, sudjelovanje članova zajednice u pjesmi, plesu i sviranju instrumenata, bilo je od izuzetne važnosti radi stvaranja osjećaja zadovoljstva te pripadanja, primjerice nakon dobre žetve. Također, u doba godine kada je bilo teško provoditi vrijeme sam, običaji okupljanja pomogli su ljudima da specifičnim plesnim ritualima maknu zle misli i depresiju te pobude osjećaj zadovoljstva i zajednice (zvončari). Ponukana time, odlučila sam provesti kratki intervju kako bi potvrdila navedeno:

„Ples je nešto što me oslobađa. Kada plešem, svi osjećaji tuge, ljutnje i bezvoljnosti nestanu. Za mene postoji samo muzika, dvorana i osjećaji koji pokretom dolaze na vidjelo.“,

„Ples je za mene odrastanje. Pratio me od moje treće godine pa do sada i svaka koreografija predstavlja razdoblje i događaje moga odrastanja. Svaka lijepa i tužna emocija izražena je koracima plesa. Ples je moja stvarnost u bijegu od stvarnosti.“,

„Ples je za mene prvenstveno umjetnost, neko iskazivanje emocija kroz pokrete, stapanje s glazbom. Također, ples mi predstavlja opuštenost, bezbrižnost i lakoću pokreta jer ja prvenstveno plešem kada sam jako sretna i svoju sreću ne mogu iskazati nikako drugačije. Ples je uvijek tu za iskazivanje emocija i bijeg od stvarnosti. Evo, za mene je ples baš to.“,

„Plesom sam se počela baviti s osam godina, tada nisam mogla zamisliti koliko će ta umjetnost djelovati na moj daljnji razvoj kao osoba. Veliki utjecaj u ovih deset godina imala je moja voditeljica koja se prema nama odnosila kao mama i od prvoga dana nas učila vrijednostima ovog svijeta i kako da te vrijednosti i ljepotu prebacimo u pokret. Ples za mene nije samo skup koraka, ples je uvijek neka priča. Dok plešem mogu izraziti najdublje osjećaje bili oni lijepi ili ružni. Kada sam na pozornici mogu biti bilo tko drugi, isto tako mogu u potpunosti biti ja, sa svim manama i vrlinama koje ostavljam na pozornici. Plesač može plesom izraziti sve svoje emocije i tako prebroditi svoje probleme, jer te emocije ostavlja na pozornici kao da ih se rješava, a opet se nakon plesa ne osjeća prazno, već ispunjeno drugim, boljim emocijama. Ples me naučio da budem svoja i da sam takva najbolja, da se ne bojim svojih emocija, već da ih prigrlim u svakom dijelu života. Svakome je potrebna takva strast koja će ga potaknuti da bude najbolja verzija sebe. Naravno, na plesu sam našla i potpuno novu obitelj, onu koja me razumije i podržava. Ples s ljudima kojima

vjeruješ je nešto najdivnije. Osjećaj jedinstva, zajedničke energije i ogromnih emocija je nešto što ću zauvijek pamtići.“.

Tvrdnja s kojom su se sve ne razmišljajući složile bila je ta da ih je ples razvio, disciplinirao te u jednu ruku odgojio u osobe kakve sada jesu. Opisi kao „...ples je osjećaj slobode..“, „...ples je iskazivanje emocija..“, „...bijeg od stvarnosti..“, bili su najzastupljeniji .

Čitajući intervju te poučena iskustvom koje sam dobila kao članica udruge, primijetila sam da se osjećaji koje su moji ispitanici opisivali vrlo često vežu i asociraju na još jedan oblik zajednice, a to je religija.

6. Religija

Religija (lat. religio: vjera, od religare: povezivati, okupljati) je način na koji čovjek izražava svoj odnos prema svetomu, a određuje ju sustav vjerovanja i etičke vrijednosti. Odnos prema svetomu može biti subjektivan i objektivn. Kada govorimo o subjektivnom odnosu, govorimo o religioznosti jer se očituje u osobnom štovanju i klanjanju, a s druge strane, kada govorimo o objektivnom odnosu onda govorimo o objektivnoj religiji ili religijskoj ustanovi jer je tada riječ o molitvenim, vjeroispovijednim, dogmatskim i pravnim obrascima, gestama, predmetima kao što su sakralni predmeti ili objekti te religijskoj zajednici. Između ova dva oblika odnosa iako postoji isključivost, postoji i komplanarnost. Ono što religijska ustanova omogućuje je civilizirano sudjelovanje u subjektivnom religioznom iskustvu tako što mu daje dovoljno prostora da saživi, ali mu određuje granice. Ono što odmiče to religijsko iskustvo od neke vrste formalizma upravo je osobno produbljavanje svog odnosa sa svetim, međutim ono ga isto tako dovodi i do opasnosti od subjektivističkog zastarjenja. Ova pojava datira još od početka ljudske povijesti i prisutna je sve do suvremenog doba te je neizostavan dio unutar arhaičnih i visokociviliziranih društava i kultura. Samim time, jedan je faktor za dobivanje boljeg uvida u funkcioniranje društva, a znanost koja se bavi proučavanjem religije naziva se religiologija. Kako bi sveukupno obuhvatili fenomen religije ona se promatra s tri gledišta, a to su gledište postanka koje se koristi genetičkom metodom, gledište funkcije koje se koristi funkcionalističkom metodom te iz same religijske pojave koja se koristi fenomenološkom metodom.⁵

---

⁵ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=52381>

Razmatrajući obilježja plesne tradicije i povijesti, mogu se primijetiti sličnosti unutar rituala koje izvodimo danas kao članovi određene religije. Stoga se pozivam na sedam dimenzija religije N. Smarta (1989.) kroz koje ću prožeti plesnu udrugu RiDance kako bih oprimirala svoju tvrdnju.

7. Sedam dimenzija religije prema Smartu

Ninian Smart u svom djelu „The world's religions“ (1989.) analizira religije kroz njihovu prošlost i sadašnjost te objašnjava cijeli fenomen religije kroz sedam dimenzija. Svaka dimenzija oblikuje jedan dio fenomena te zajedno čine cjelinu i uvjetuju način njenog funkcioniranja. Dimenzije su međusobno isprepletene te su postojane u svakoj religiji na sličan način. Kako ih možemo primijeniti na religije, tako ih možemo i na druge društvene fenomene poput udruge. Religija je po svojoj definiciji skup mitova, obreda i zakona kojima čovjek želi uspostaviti odnos s božanstvom (Tomić, C., 1991.), odnosno institucionalizirano vjerovanje. Udruga kao takva ne može se smatrati religijom, međutim, u određenim sastavnicama imaju dodirnih točaka. Zakon o udrugama kaže da je udruga bilo koji oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja fizičkih, to jest pravnih osoba koje se podvrgavaju pravilima i normama udruge koje određuju način funkcioniranja te strukturu tog udruženja. Razlog zbog kojeg se udružuju je zaštita njihovih profita ili borba za zaštitu ljudskih prava, okoliša i prirode i održivi razvoj ili se udružuju u svrhu humanitarnih, socijalnih, kulturnih, znanstvenih, sportskih, zdravstvenih, odgojno – obrazovnih, tehničkih, informacijskih ili drugih uvjerenje koja ne smiju biti u suprotnosti s Ustavom i zakonom te moraju biti bez namjere stjecanja nekog oblika dobiti. I udruga i religija su vrste društvenog fenomena te, iako različite, obje poprimaju forme izvjesne vrste institucionalnosti u skladu s kojima grade zakone i norme. Upravo zbog tog razloga možemo provući rad udruge kroz sedam dimenzija religije prema Smartu. Bavit ćemo se, kako je već navedeno, plesnom udrugom RiDance, a njezin rad provući ćemo kroz iskustvenu (svijest), mitološku (naracija), ritualnu (praksa), doktrinarnu (dogma), institucionalnu (društvo), materijalnu te etičku, odnosno, zakonodavnu dimenziju.

ISKUSTVENA DIMENZIJA

Ova dimenzija se bavi iskustvima i osjećajima te na koji način ona utječu na rad udruge. Smart (1989.) kaže da je religija bez osjećaja hladna te se isto može primijeniti i na udrugu. Izdvajaju se osjećaji pripadnosti i poštovanja te nade i zahvalnosti. Također, iskustva koja su obilježila udrugu, primjerice osvajanje titule najbolje amaterske plesne skupine, služe kao potisak za daljnje radnje.

Isto tako, stvaraju osjećaj ponosa i ljubavi prema onome što se radi. Prisutan je i osjećaj obitelji i zajedništva. U ovom trenutku, plesna udruga nadilazi titulu izvannastavne aktivnosti te postaje nešto više: način života, odgojna ustanova te zajednica na razini obitelji.

9 PRIMJER ISKUSTVENE DIMENZIJE: emotivni trenutak na pozornici

MITOLOŠKA DIMENZIJA

U religiji, ova je dimenzija prisutna u narativima, odnosno, u svetom jeziku, pričama o postojanju te priča proroka. Narativi u religiji uvjetuju prakse kojima se pokušava ostvariti ono što je rečeno u narativima. Na razini udruge, ovu dimenziju možemo prikazati kroz inspiraciju koju dobiva za plesne projekte. Inspiracija se crpi iz svakodnevnog života, svakodnevnih radosti i problema, ali i iz raznorazne mitologije i religije. Također, jezik kojim se ova plesna udruga služi je jezik plesa, odnosno, pokret. Međutim, ponekad, kako bi se bolje prikazala priča koja se želi prenijeti, koriste se i recitacija, pjevanje, ali i glumački aspekti. Jezik plesa poznat je svima unutar udruge, kao što je i jezik religije poznat svim vjernicima.

10 PRIMJER MITOLOŠKE DIMENZIJE: prikazivanje ljudskih duša pokretom, inspiracija za stvaranje likova u religiji

11 PRIMJER MITOLOŠKE DIMENZIJE: inspiracija iz svakodnevnog života: lik seoske žene

RITUALNA DIMENZIJA

Religijske prakse se očituju kroz molitvu, nedjeljne mise, propovijed, poštovanje zavjeta i tome slično. Svaka religija ima lepezu malih praksi i rituala koji ju oblikuju. U tom tonu možemo definirati i ritualnu dimenziju kod plesne udruge RiDance. Udruga ima godišnje plesne produkcije u koje se pokazuje roditeljima na čemu su djeca kroz godinu radila te što su naučila. Također, predstavljaju se svake godine na Hrvatskom saboru kulture kao dio amaterizma unutar Republike Hrvatske. Osim toga, radi se na osobnim, originalnim projektima koji se predstavljaju u sklopu manifestacije „Ljeto na gradini“. Međutim, vrednuju se i manji rituali, primjerice, motivacijski govor prije nastupa koji je neizostavan dio funkcioniranja udruge. Također, rituali i prakse koje se vrednuju mogu se naći u svakodnevnim radnjama kao što je izgled jednog plesnog sata, ali i u većim projektima kao što je odlazak na dječji festival gdje postoji točno određen način odlaska na putovanje koji se godišnje ponavlja.

12 LIETO NA GRADINI: plesna predstava "Čipka"

13 HRVATSKI SABOR KULTURE: plesna točka "Ona"

14 TRENUTAK PRIJE PREDSTAVE: slušanje motivacijskog govora

DOKTRINARNA DIMENZIJA

Ples pripada svima.

On jamči radost i nadahnuće

onima koji u njemu sudjeluju i

onima koji ga gledaju.

Jezik plesa ne poznaje granice.

On dopire do ljudi

bez obzira na njihovu klasnu,

nacionalnu

i vjersku pripadnost,

bez obzira na njihovo obrazovanje.

Jezik plesa beskrajan je,

jer on ljudske emocije odražava kroz pokret.

Ples obogaćuje dušu

i nadahnjuje duh.

Ples živi u svima koji žive.

Miyako Yoshida

Doktrinarna razina u religiji temelji se na vjeri u uskrsnuće i u svemogućeg Boga (kršćanstvo). Ta vjera služi kao nit vodilja kroz život u svrhu življenja što pobožnijeg života kako bi na kraju bili nagrađeni životom poslije smrti. Ta nit vodilja služi ako filozofski temelj religiji i života onih

pobožnih. Stihovi Miyako Yoshida služe udruzi RiDance kao filozofski temelj. Promovira se različitost, kreativno izražavanje, rad u grupi, zajedništvo bez obzira na obrazovanje, dob, boju kože, jezik ili kulturu. Ples služi kao bijeg od stvarnosti te pruža priliku za samoostvarenjem na najvišoj razini. Netko gleda na ples kao na meditaciju, netko kao na „ispušni ventil“, a netko kao na beskrajni izvor sreće. Talent i nadarenost nisu primarni unutar udruge za njene članove, već kreativno ostvarivanje, trud te istinski osjećaj sreće i pripadanja.

15 RIDANCE U HRVATSKOM NARODNOM KAZALIŠTU U ZAGREBU

16 RIDANCE NA PERIVOJU GOSPE TRSATSKE U SURADNJI S PZM JOSIP KAPLAN

INSTITUCIONALNA DIMENZIJA

Ova dimenzija, naravno, primarno postoji na razini institucija, što su u slučaju udruge RiDance, Dom Mladih s kojim udruga surađuje u vezi prostora za vježbanje, ali i projekata u glumačkom smislu te Hrvatski sabor kulture, kako je već spomenuto, kao vrhovno tijelo. Međutim, Smart (1989.) govori da ova dimenzija ima još jednu razinu, a to je društvena, odnosno, međusobni utjecaj unutar zajednice.

Osobno sam članica udruge RiDance od svoje šeste godine života, što znači da krajem godine brojim petnaest godina provedenih unutar te zajednice. Također, članica sam i umjetničkog tima te vodim plesne satove. Ono što je važno napomenuti je to da udruga prestaje biti samo izvannastavna aktivnost, već postaje i odgojno tijelo. Uči odgovornosti, kolegijalnosti, radu u grupi, životnim vrijednostima, osjećaju zajedništva i obitelji te dopušta, dapače, promovira različitosti te samoostvarenje u kreativnosti. Ono što mi je dano unutar udruge, nije mi dano nigdje drugdje, te sada svoja prikupljena znanja prenosim na mlađe generacije unutar udruge. Naravno, radi se o plesnim znanjima, ali i , još važnije, životnim znanjima koja uvelike utječu na razvoj osjećaja empatije i kolegijalnosti te prihvaćanja različitosti.

MATERIJALNA DIMENZIJA

Osim dvorane u kojoj udruga trenira, Hrvatskog kulturnog doma na Sušaku gdje izvodi svoje plesne produkcije te Trsata i njegove gradine na kojemu izvodi plesne predstave, materijalnu dimenziju možemo „pronaći“ i unutar umjetničkih djela prema Smartu. Svaka koreografija, predstava, priča je umjetničko djelo za sebe stvoreno od strane jedne osobe koja onda svoje djelo prenosi drugima i potiče ih da ga interpretiraju na svoj, unikatan način. Također, osim koreografija, umjetnička djela su i kostimi i rekviziti u koje udruga unosi troznamenasti broj sati kako bi se što detaljnije prikazala priča. Kostimi se šivaju i ručno oslikavaju, stvarajući tako posebnost svakog plesača. Isto potiču i šminka i frizura, koji zapravo zaokružuju portretirani lik u cjelinu.

I7 PLESNA PREDSTAVA "ČIPKA": stari prozor kao rekvizit, pletenice kao frizura za lik koji prikazuje nešto primorsko i tradicionalno te kostim koji je ručno oslikan za taj lik

ETIČKA DIMENZIJA

Kao i svaka udruga, plesna udruga RiDance odgovara ustavu Republike Hrvatske te redovito prati porezne zakone i ispunjava svoje zakonske obveze. Članovi udruge plaćaju mjesečnu članarinu te upisninu na početku radne godine, sukladno zakonu. Novac od članarine koristi se za najam dvorane, izradu kostima, rekvizita i scene te za financiranje stručnih suradnika u području rasvjete i glazbe. Udrugu ne financira niti grad Rijeka, niti Primorsko – goranska županija, niti Republika Hrvatska te jedina financijska podrška su članarine te osobne donacije članova umjetničkog tima ili roditelja plesača. Razlog tome je nezainteresiranost za razvijanje plesne kulture te za podržavanje male scene i amaterskih umjetnika od strane grada, županije, države. Razlog nezainteresiranosti je nepoznat.

Kao dugogodišnja članica udruge i umjetničkog tima, upoznata sam s problemima koji okružuju ovu zajednicu. Međutim, iako financijska potpora nije najbolja te nam novac predstavlja kočnicu u stvaranju novih projekata, cilj udruge je promicanje plesa i plesne kulture te poticanje mašte i kreativnog stvaralaštva djece i mladih što možemo raditi dokle god postojimo. Iz mojeg osobnog iskustva, udruga mi daje mogućnost da radim ono što volim i želim raditi, okružena ljudima koji dijele iste interese kao i ja te mi time pružaju osjećaj pripadanja, obitelji te životne podrške.

Zaključno tome, možemo istaknuti da unutar ova dva oblika zajednice postoje određene sličnosti te samim time i uzorak ljudskog ponašanja unutar neke skupine ljudi. Smatram da se taj isti uzorak može primijeniti u analizi bilo koje vrste zajednice neovisno o broju članova, ideologiji koju zastupa i cilju njenog djelovanja. Kada funkcioniranje društvene skupine svedemo na pojednostavljene točke, one postaju iste za sve. Samim time da se naslutiti da je razlog tome nešto što je u nama upisano, odnosno, kodirano na način da nas tjera da težimo ovakvom uređenju unutar zajednice ne bi li ona funkcionirala najbolje što može. To kodirano u nama je zapravo sam naš organizam koji, ako ga promatramo na određen način, upravo djeluje kao i društvo kojim smo okruženi.

8. Organizam

U biologiji, složeni sustav organa ili sustavi organa koji funkcioniraju harmonično naziva se organizam. Skladan rad svih organa i organskih sustava unutar organizma nužan je kako bi mogao dobivati dovoljne količine hranjivih tvari i kisika koje putem krvi dolaze do stanica. Kisik koji udišemo te hranjive tvari pretvaraju se u energiju koja organizmu omogućava pokretanje tijela, ali i rad mozga koji se zaslužan za usklađen rad svih organskih sustava.

Međutim, općenito, za organizam možemo reći da je materijalna, odnosno, idejna struktura u kojem su funkcije, dijelovi, to jest organi, ali i organizam u cijelosti međusobno uvjetovani. Ono što je karakteristično u njihovim uvjetovanim odnosima je to da svaki pojedini dio sustava radi u službi cjeline te da isto tako cjelina djeluje u svrhu održavanja rada svih dijelova. O. Spengler (1918.,1922.) i njegova filozofija imala je snažan utjecaj na teoriju organizma te je za njega karakteristično da promatra pojedina povijesna razdoblja kao organizme s obilježjima živih bića. Uz njega te vitalističke i biologističke teorije, značajan je i A. N.Whitehead (1929.) jer se prema njemu svijet i svaki njegov element može biti shvaćen kao organizam.

Za organizam je specifičan rad u kojem su dijelovi i cjelina međusobno uvjetovani te jedan drugome omogućuju rad.⁶

9. Sedam dimenzija religije prema Smartu (organizam)

Kako bih potvrdila tu pretpostavku, koristit ću se organizmom i njegovim dijelovima kao metaforom za društvene institucije kako bih naglasila „organsku“ uvjetovanost i povezanost njihovih elemenata. Iz tog razloga, provući ću organizam kroz istih sedam dimenzija po N.Smartu (1989.), povezujući time sva tri predmeta mog proučavanja.

ISKUSTVENA DIMENZIJA ORGANIZMA

Kako je već i prije navedeno, iskustvena dimenzija religije bavi se osjećajima i iskustvima unutar iste. Možemo reći da prema iskustvima stvaramo osjećaje koji onda postaju komponenta u daljnjem razvijanju zajednice. To možemo oprimjeriti na organizmu. Unutar njega, ovu dimenziju predstavljao bi imunosni sustav. Naime, taj sustav sakuplja naša iskustva kada organizam ne funkcionira normalno te prema njima reagira. Primjerice, ako smo cijepljeni protiv neke bolesti, naš imunosni sustav je stvorio antitijela, odnosno, svojevrsne memorijske stanice koje, zbog već ranijeg susretanja s tom bolesti unutar cjepiva, „odluče“ čuvati naše tijelo ponukane prijašnjim iskustvom. Kada to prenesemo na udruhu ili religiju, možemo zaključiti da na jednoj razini funkcioniraju na isti način. Kada nešto pođe po zlu, članovi zajednice djeluju u skladu s iskustvom koje su dobili u takvoj ili tome sličnoj situaciji. Ukoliko to nije tako, zajednicu napada bolest i ako ona ne uspije odreagirati sukladno s problemom, ona se uruši. Da bi zajednica mogla odreagirati, unutar nje mora postojati osjećaj zajedništva i međusobne suradnje. Kako u zajednici, tako i u organizmu, svaki član mora napraviti svoj dio posla te vjerovati da će i drugi napraviti isto kako bi se problematika što prije riješila.

---

⁶ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=45473>

MITOLOŠKA DIMENZIJA ORGANIZMA

Prema Smartu (1989.), mitološka dimenzija označava jezik kojim se određena zajednica, odnosno, religija služi. Kada govorimo o organizmu, možemo na ovu dimenziju gledati kao na način, to jest, sustav prenošenja informacija od jednog dijela organizma na drugi kako bi on u cjelini mogao funkcionirati. Taj sustav znamo kao živčani sustav, odnosno, usko specijalizirani sustav koji nalazimo kod višestaničnih živih bića koji je zadužen za primanje i prenošenje obavijesti iz okoline i unutrašnjosti tijela. Kako bi osigurao najbolju moguću reakciju organizma, on obrađuje primljene podatke te priprema odgovarajuće odgovore. Cilj ovog sustava je zaštita i održanje jedinke te se prema njegovom uvjetovanju ponaša i cjelokupni organizam. S obzirom na to da kod jednostaničnih organizama nema ovakvih sustava, već njegovu funkciju, kao i sve ostale, obavlja samo jedna stanica izledi preživljavanja u nepovoljnim vanjskim uvjetima su maleni pa se opstanak osigurava visokom razinom reprodukcije. Čovjek ima najkompleksniji živčani sustav, međutim i biljke, ali i ostale životinje posjeduju kompleksan ustroj živčanih stanica koje im omogućavaju preživljavanje.⁷ Dakle, kao što u religiji koristimo molitve, a unutar plesne udruge ples, tako se unutar organizma koristi živčani impuls kojim naše stanice u tijelu „razgovaraju“ u svrhu očuvanja i prenošenja njemu bitnih informacija.

RITUALNA DIMENZIJA U ORGANIZMU

Ritualnu dimenziju, osim rituala, očituje praksa, rad, djelovanje koje možemo oprimjeriti na organizmu te je osjetilna predmetna djelatnost za razliku od kontemplativne, čisto teorijske. Prema Hrvatskoj enciklopediji praksa je jedna od temeljnih kategorija kada govorimo o čovjekovom odnosu prema svijetu. Za razliku od instinktivnog djelovanja kod životinja, praksu uvjetuje svijest te time postaje djelatnost koja je svojstvena samo čovjeku. Praksa može varirati od svojih najelementarnijih oblika, kao što je iskorištavanje prirodnih mogućnosti, ali i do onih kompleksnijih kao što je znanstveni rad, međutim, uvijek je obilježena elementom stvaralaštva

---

⁷ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=67764>

koje joj omogućuje stalan razvoj te bezbroj mogućnosti, ali i razvoj čovjeka kao nosioca prakse.⁸ Upravo zbog toga, praksu unutar organizma očitujemo u lokomotornom sustavu. On je zaslužan za uopće mogućnost izvršavanja prakse kao takve te na njega možemo gledati kao na alat koji ideje pretvara u djela.

DOKTRINARNA DIMENZIJA U ORGANIZMU

Sukladno tome, prije prakse dolazi ideja ili, kako ga Smart (1989.) naziva, uvjerenje koje je začetnik cijelog sustava. Za organizam bi to bio mozak, najviši dio središnjega živčanog sustava, u viših mnogostaničnih životinja i čovjeka; središte usklađivanja živčane aktivnosti. Mozak prima informacije iz osjetnih organa, obrađuje ih i šalje upute izvršnim organima (npr. mišićima, žlijezdama). Mozak je i sjedište inteligencije i pamćenja.⁹ Samim time, medicinski, smrt se proglašava tek kada mozak prestane raditi, što ga čini najbitnijim organom u tijelu te začetnikom cijelog sustava. Unutar religije i udruge to je ideja, ako ideja nestane, nestane i zajednica o kojoj govorimo. Svi njezini ostali „organi“ mogu funkcionirati bez greške, međutim, oni nemaju svrhu ako ideja nije postojana.

INSTITUCIONALNA DIMENZIJA U ORGANIZMU

Ovu dimenziju obilježavaju institucije, za religiju je to crkva, za plesnu udruhu dvorana te Hrvatski sabor kulture koji stoji iza nje kao odgovorna institucija. Unutar organizma možemo reći da je institucija koja iza njega stoji on sam, odnosno tijelo u kojem se nalazi. U filozofskoj antropologiji, podrazumijeva prije svega živo organsko tijelo koje za razliku od neživoga fizičkoga tijela odlikuje sposobnost osjetilnoga zamjećivanja, kretanje, rast, razvoj, sposobnost razmnožavanja i ozbiljenje unutarnje svrhe. Kao sraslo s osjetilnošću tijelo je posrednik cjelokupnog iskustva izvanjskoga svijeta, zbog čega je svako živo biće potpuno ovisno o njemu prilikom svojega orijentiranja i preživljavanja u njemu (M. Merleau-Ponty, 1942.,1945.). Kao ljudsko tijelo ono ne samo da posreduje čovjeku osjetilni materijal nego mu s druge strane omogućuje da se putem svojih udova djelatno odnosi prema tom svijetu, da ga mijenja i postupno pretvara u svoj kulturno-povijesni okoliš. Za razliku od duše, tijelo je kao tvarno podložno zakonima fizičkog svijeta, ali je s druge

---

⁸ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=49935>

⁹ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=42173>

strane temeljna forma njezina ozbiljenja i očitovanja u izvanjskom svijetu, tako da su oni u potpunoj međuovisnosti, premda se duša u spekulativnom smislu može odnositi isključivo na čiste misaone sadržaje (M. Scheler, 1913.,1916.).

MATERIJALNA DIMENZIJA U ORGANIZMU

Ovu dimenziju definira materija kojom raspolažemo kako bi došli do određenog cilja. Ono što nas kao ljude obilježava jest činjenica da smo svi različiti te da smo kao jedinke neponovljivi. Samim time možemo zaključiti da se razlikuje i materija kojom raspolažemo, a nadalje i mogućnosti koje pritom imamo. Stoga ovu dimenziju unutar organizma utjelovljuju hranjive tvari kao što su kisik ili glukoza putem kojih dolazimo do energije koja nam je potrebna za izvršavanje bilo kojeg zadatka. Količina i vrsta hranjivih tvari varira od čovjeka do čovjeka ovisno o vanjskim, ali i unutarnjim uvjetima, baš kao što uvjeti u kojima religije funkcioniraju, ali i udruge, varira o sredstvima koja su njima dostupna, a najčešće dolaze u obliku novca.

ETIČKA DIMENZIJA U ORGANIZMU

Etička dimenzija je ona zakonodavna te ju oblikuju zakonske obaveze kako bi rad određene zajednice ostao unutar „zdravih“ granica. Unutar organizma za to je zadužena homeostaza koja regulira kemijske sastave tjelesnih tekućina, ali i druge parametre unutar životinjskog organizma kako bi osigurala normalan biološki rad stanica i tkiva, a obavlja ju sam organizam. Pod mehanizmima koji reguliraju podrazumijevaju se različiti procesi i reakcije kao što je primjerice izlučivanje hormona. Ono što uvjetuje homeostazu je težnja ka normalnom tijeku metabolizma, korištenjem kisika te dovoljna količina hranjivih tvari, ali i pravilno izlučivanje.¹⁰ Kao izvršno tijelo ona koristi mehanizam negativne povratne sprege, to jest, mehanizam je konstantan i radi po principu povratne informacije kako bi saznao čega tijelu fali ili čega ima previše te ostao unutar „zakona“ koje je tijelo samo sebi zadalo kako bi normalno funkcioniralo.

---

¹⁰ <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=26007>

ZAKLJUČAK

Prije svega želim naglasiti da kada se radi o proučavanju i analizi ovakvog tipa društvenog fenomena, kao i u svemu drugome, postoje iznimke. Također, smatram da je važno napomenuti kako u sva tri slučaja niti jedna stavka ne može funkcionirati bez druge te da svaki dio sustava mora obavljati svoju dužnost ukoliko želimo da sustav djeluje na najbolji mogući način. Međutim, smatram da se kompleksnost jedne savršene tvorbe kao što je ljudsko tijelo, odnosno, organizam, može prenijeti na nešto malo manje savršeno, ali jednako kompleksno i fascinantno, a to je zajednica. Ovim primjerima htjela sam ukazati na to da postoji mogućnost da je naše ponašanje kao pojedinca unutar zajednice uvjetovano, ne samo genima koji su upisani u nama pojedinačno, već i u načinu funkcioniranja naših organskih sustava, koji je u svakome od nas isti. Gledajući na to na ovaj način, smatram da je moguće predvidjeti kakvo će uređenje društva opstati, a kakvo će se raspasti te samim time postoji mogućnost stvaranja zajednice koja je blizu savršenog djelovanja. Svaki dio sustava je važan za obavljanje funkcije u kojoj je on najbolji bez težnje da postane nešto ili netko drugi. S obzirom na to da sam zainteresirana primarno objasniti uvjetovanosti, s time da sam pritom svjesna postojanja agensa i uloge koju on ima, u tom kontekstu zaključujem da su u nama, uz slobodnu volju i mogućnost izbora, upisani kodovi koji nam na neki način predodređuju u kojim ćemo poljima života biti jači, a u kojim slabiji. Kako u nama, tako i u organizmu pa tako jedne hranjive tvari ne mogu obavljati funkciju mozga i obrnuto. Kada bi gledali na zajednicu tako, smatram da bi uređenje društva bilo funkcionalnije te dugotrajnije te da bi se i u ovom nesavršenom svijetu kojim smo okruženi mogli približiti utopijskom društvu.

POPIS LITERATURE

- Banks, M. , Morphy, H. *Rethinking visual Anthropology* (1997.) , Yale University Press
New Haven and London
- Bennett, T. *Kultura, znanost reformatora* (2005.), Zagreb
- Dizdarević, N. *Tai Chi Chuan* (1999.), Rijeka
- Dragičević Šešić M., Stojković B. *Kultura, menadžment, animacija. Marketing* (2011.),
Beograd
- Gamulin, S.; Marušić, M.;Kovač, Z. i suradnici *Patofiziologija*, knjiga prva (2011.),
Medicinska naklada
- Guyton, C.A.; Hall, E.J. *Medicinska fiziologija* (2017.), Medicinska naklada
- Merleau – Ponty, M. *Phenomenology of perception* (1945.)
- Merleau – Ponty, M. *Structure of Behaviour* (1942.)
- McGuigan, J. *Rethinking Cultural Policy* (2004.)
- Mišković, D. (ur.) *Prilozi kulturnoj strategiji Rijeke* (2004.), Rijeka
- Mitchell, W.J. *Interdisciplinarnost i vizualna kultura* (2006.)
- Mulcahy, K. *Cultural Policy:Definitions and Theoretical Approache* (2016.)
- Prof.dr. Križan, Z. *Kompendiji anatomija čovjeka II. dio* (1978.), Školska knjiga, Zagreb
- Prof.dr. Križan, Z. *Kompendiji anatomija čovjeka III. dio* (1997.), Školska knjiga, Zagreb
- *RI2020: Port of Diversity* (2016.), Rijeka
- Rose, G. *Visual Methodologies* (2016.), SAGE Publications
- Scheler, M. *Formalism in Ethics and Non – Formal Ethics of Value part I* (1913.)
- Scheler, M. *Formalism in Ethics and Non – Formal Ethics of Value part II* (1916.)
- Scheler, M. *Phenomenology and Theory of the Feeling of Sympathy and of Love and Hate*
(1913.)
- Smart, N. *The world's religions* (1989.), Cambridge University Press
- Splengler, O. *Propast Zapada nacrt morfologije svjetske povijesti: Oblik i zbiljnost* (1918.)
- Splengler, O. *Propast Zapada nacrt morfologijr svijetske povijesti: Perspektive svijetske
povijesti* (1922.)
- Tomić, C. *Mit i religija* (1991.)
- Višnić, E. *Kulturne politike odozdo* (2008.), Zagreb
- Whitehead, A.N. *Proces i stvarnost* (1929.)

POPIS IZVORA

- <http://www.ridance.hr/>
- <https://www.enciklopedija.hr/>
- <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=26007>
- <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=45473>
- <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=49935>
- <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=61298>
- <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=66736>
- <https://www.enciklopedija.hr/trazi.aspx?t=hranjive%20tvari%20u%20%c4%8dovjeku>
- <https://www2.kenyon.edu/Depts/Religion/Fac/Suydam/Reln101/Sevendi.htm>
- <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48704>

POPIS PRILOGA

- 1 PLESNA UDRUGA RIDANCE: Hrvatski sabor kulture
- 2 PLESNA UDRUGA RIDANCE: Hrvatski sabor kulture
- 3 PLESNA UDRUGA RIDANCE: Hrvatski sabor kulture; predaja nagrade za najbolju izvedbu
- 4 TRSATSKA GRADINA: početak plesne predstave „Čipka“
- 5 LJETO NA GRADINI: plesna predstava „Čipka“, medijska pratnja
- 6 LJETO NA GRADINI: plesna predstava „Čipka“, medijska pratnja
- 7 PLESAČI UDRUGE RIDANCE: plesna postava plesne predstave „Čipka“
- 8 PLESNA PREDSTAVA „ČIPKA“
- 9 PRIMJER ISKUSTVENE DIMENZIJE: emotivni trenutak na pozornici
- 10 PRIMJER MITOLOŠKE DIMENZIJE: prikazivanje ljudskih duša pokretom, inspiracija za stvaranje likova u religiji
- 11 PRIMJER MITOLOŠKE DIMENZIJE: inspiracija iz svakodnevnog života, lik seoske žene
- 12 LJETO NA GRADINI: plesna predstava „Čipka“
- 13 HRVATSKI SABOR KULTURE: plesna točka „Ona“
- 14 TRENUTAK PRIJE PREDSTAVE: slušanje motivacijskog govora
- 15 RIDANCE U HRVATSKOM NARODNOM KAZALIŠTU U ZAGREBU
- 16 RIDANCE NA PERIVOJU GOSPE TRSATSKE U SURADNJI S PZM JOSIP KAPLAN
- 17 PLESNA PREDSTAVA „ČIPKA“: stari prozor kao rekvizit, pletenice kao frizura za lik koji prikazuje nešto primorsko i tradicionalno te kostim koji je ručno oslikan

SADRŽAJ

SAŽETAK	3
KLJUČNE RIJEČI.....	3
UVOD	1
RAZRADA	3
1. Udruga	3
2. Antropologija	3
3. RiDance	4
4. Kulturna politika	8
5. Intervju	13
6. Religija	15
7. Sedam dimenzija religije prema Smartu	16
8. Organizam	29
9. Sedam dimenzija religije prema Smartu (organizam)	30
ZAKLJUČAK.....	34
POPIS LITERATURE	35
POPIS IZVORA.....	36
POPIS PRILOGA	37